

Tange Sø: En rammeløsning fra "Søforeningen". Til Lea Wermelins arbejdsgruppe. Marts 2021

Udtalelse fra Foreningen til Bevarelse af Tange Sø efter gruppearbejdet i ministerens arbejdsgruppe.

I bestræbelserne på at løse en lang konflikt med stor bevågenhed har ministeren bedt os om at "bøje os ind over bordet og lytte til hinanden". Som lokal forening med tilknytning til området skal vi og vores medlemmer leve ved og med de løsninger, der implementeres. Vi har lokalkendskabet til området og har en stor konkret indsigt i, hvad der kan lade sig gøre, og hvilke indgreb, der er realistiske. Den vinkel burde have været bragt i spil i arbejdet i langt højere grad.

Det har desværre ikke været tilgangen, og et tilbud om lokalt besøg for at se på de faktiske forhold omkring landskab, geologi, vand, ejerskab, skovarealer etc. blev desværre ikke taget i vel mod. Det er ærgerligt, fordi "virkeligheden er konkret", og fordi alle vores diskussioner i den sidste ende skal resultere i en konkret løsning. Her kunne en besigtigelse af området have givet uvurdelig indblik for deltagerne i arbejdsgruppen.

Derudover kan vi konstatere, at vi er mange, der har rykket os og nu støtter lange passager for fisk, således også hensynet til vandring frem og tilbage er en del af vores løsningsgrundlag. Den "omvendte" vilje til at se på søens rekreative værdier og Gudenåcentralens betydning for kultur og historie som styrker ved området, har ikke været fremherskende. Her er positionerne de samme, som vi har set de sidste 20-30 år.

Vi synes, det er en skam. Forståelse og respekt for forskellige prioriteter er en hjørnesten i dansk demokratisk problemløsning. En løsning med for mange tabere vil aldrig blive gennemført i et projekt til hundreder af millioner og flere års grave/konstruktions-arbejde.

Ligeværdige hensyn

Derfor har vi i samarbejde med to lokale lystfisker-foreninger udarbejdet et rammeforslag, der ser på problemstillingen ud fra 3 ligeværdige hensyn:

- Hensynet til at de rekreative interesser om søen ikke må forringes, og at vandstand, overflade og vandkvalitet forbliver den samme.
- Hensynet til etablering af en faunapassage, der sikrer vandring af fiskene op og ned ift. søen
- Hensynet til en ejer, der skal kunne drive Tangeværket, således teknik, anlæg og bygninger kan opretholde en god teknisk stand.

3 lokale foreninger – 8.000 lokale medlemmer

De tre foreninger, der har samlet sig om netop ligeværdigheden i hensynene er:

- Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening (800 medlemmer)
- Foreningen til Bevarelse af Tange Sø (4.800 medlemmer)
- Silkeborg Fiskeriforening (2.200 medlemmer)

De 3 foreninger, der favner ca. lokale 8.000 borgere, har udarbejdet et fælles rammeforslag, som skal sikre lokal opbakning til det videre arbejde med søen og området. Sammenfattet ser vi således på det:

Vores fælles ambition er en løsning ved Tange Sø, som kan være med til at udvikle og løfte hele lokalområdet. Løsningen skal sikre og videreudvikle områdets eksisterende værdier samtidig med, at nyt tilføres. Søens nuværende brugere som f.eks. sejlere, roklub, kano- og kajakbrugere, sejlkлуб, lystfiskere, badegæster og almindelige gæster med interesse i naturen vil ikke blive stille dårligere, end de er i dag. Forholdene for fugle- og dyreliv, specielt Tange Å og Gudenåens vandrende fisk skal sikres optimale betingelser, og dermed skabes en helt ny rekreativ naturoplevelse i området. Tangeværket skal fortsat kunne køre med en drift, der sikrer teknikkens beståen og gode stand, samt sikrer, at det lokale område med det fredede værk, anlæg og energimuseet fortsat kan udvikles som en attraktiv destination. Vi har identificeret 13 punkter, som bør lægges til grund for det videre arbejde (se nedenfor)

Vores forslag er ikke en færdig løsning, men en ramme med 13 centrale forudsætninger:

Vi er af den opfattelse, at følgende elementer er afgørende vigtige for en lokal løsning for en Tange sø, værket og passageløsninger:

- At Tange sø forbliver med sit nuværende areal og med samme vandstand.
- At der etableres en lang og fri faunapassage fra området ved Borre Å til området ved værket, og at dette forbindes med den oprindelige Gudenå nedstrøms værket.
- At Tangeværkets kulturhistoriske værdier sikres fremtidigt, gennem en drift, der holder anlæg og område i teknisk god stand
- At Energimuseet sikres plads for udvikling, og at området kan yderligere udvikles
- At Tange sø vandkvalitet ikke forringes
- At fordelingen af vandet mellem sø, værk og passage kan variere over året
- At nye passageløsninger tilgodeses med vandmængder, der sikrer fri og uhindret passage op- og nedstrøms for vandrefisk og smolt.
- Ovenstående behov for fastsættes af de relevante eksperter, idet de lokale interessenter inddrages, således en balanceret løsning, der tager hensyn til fisk, teknik, sø og regler, kan fremlægges på rette tid.
- At nye passageløsninger får områder med gode gydemuligheder.
- Der skal findes en løsning som fremmer vandring og gydning for Tange å systemet.
- At det undersøges, hvorvidt og hvordan en spunset løsning er en del af den fremtidige passage, og at en spunset del af en løsning forsynes med en vandresti, der vil give store naturoplevelser og udgøre et aktiv for området. Denne kan indgå som en ny del af trækstien, der stadig er en natur-destination i området.
- At etablering af gydepladser i tilløb og hovedløb både opstrøms og nedstrøms Tange Sø bliver en del af det nye projekt – for at sikre et godt fundament for selvreproducerende fiskestammer.
- At hele området med sø, passage, naturstier, værk, dæmning og museum kan blive en ny og attraktiv destination i det midtjyske med fuld tilgængelighed for offentligheden.

Foreningen til Bevarelse af Tange Sø har – med respekt for det lokale samarbejde – valgt at gøre ovenstående 13 punkter og den forudgående passus til vores eget input til ministeren. Derudover vil vi som forening gerne anbefale, at der sættes gang i følgende 3 forundersøgelser (mht. natur, tidsforbrug, udgifter, geologi), inden en større VVM sættes i gang:

- **En fuld spunset løsning gennem hele søen og ned til indløbskanalen (Jvnf forslag fra Michael Kamstrup Søndergaard)**
- **En gravet løsning fra og med dæmningen i Ans og ned til Gudenåen**
- **Tangestryget i version med 2,5 km + 10-15% af vandet samt en version op til 5 km + 30-50%**

Vi anbefaler også, at vi som forening sammen med de to lokale fiskeforeninger får plads rundt om bordet, når det videre arbejde skal planlægges og realiseres. Vi har viden om hverdag og virkelighed i området, og stiller den til rådighed, så der kan udvikles et nyt kraftcenter, hvor kultur, historie og natur mødes.

Mange hilsner,

Foreningen til Bevarelse af Tange Sø
Jarl Gorridsen, Formand
53 61 46 61
kontakt@tangesoe.dk